

DOI: <http://doi.org/10.15407/bv2020.06.034>

УДК 61(092)(4УКР-9ГАЛ)''1744/1783'' Крупинський А.

Ірина Ціборовська-Римарович,кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
відділу стародруків та рідкісних видань,ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5025-0767>Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
просп. Голосіївський, 3, м. Київ, 03039, Україна
e-mail: ciborirena@ukr.net**Протомедик Королівства Галичини і Лодомерії
Андрій Крупинський: діяльність і друковані праці**

Публікація присвячена крайовому медику Галичини і Лодомерії Андрію Крупинському (1744–1783), його діяльності на ниві охорони громадського здоров'я та організації медичної освіти у Галичині, медичним працям, які відіграли помітну роль у розповсюдженні тогочасних медичних знань на українських теренах. Подано історико-книгознавчу характеристику примірників його видань, оформлених українським гравером Адамом Гочемським, які зберігаються у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

К л ю ч о в і с л о в а: історія українського книговидання, медичні стародруки, фонди Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Адам Гочемський, Андрій Крупинський.

Актуальність проблеми. Доктор медицини, професор, протомедик Королівства Галичини і Лодомерії, бібліофіл Андрій Крупинський (пол. Andrzej Krupiński) посідає почесне місце в історії української медицини, він зробив вагомий внесок в організацію громадського здоров'я, розвиток медичної освіти в Галичині.

Виклад основного матеріалу. Андрій Крупинський народився у с. Біланах (Галичина) у багатодітній шляхетській родині Юзефа Крупинського і Анни з Дзюбковських (Dziubkowskich). Медичну освіту здобув у Віденському університеті, який закінчив зі ступенем доктора медицини [18, s. 407–408]. Завдяки успіхам у навчанні, походженню з Галичини та прихильності до нього одного з найвидатніших медиків Австрії Антона Стерха, котрий був надвірним лікарем імператорського двору, керівником Медичного відділу Центрального уряду у Відні, його у 1772 р. направляють головним лікарем до Королівства Галичини та Лодомерії, як називалася адміністративна провінція, утворена з етнічних українських земель, що відійшли до Австрійської імперії внаслідок першого поділу Речі Посполитої. Молодому фахівцю було доручено створити на новоприєднаних українських землях систему медичної служби і медичної освіти за планом лейб-медика австрійської імператриці, професора Віденського університету Герарда ван Світена. А. Крупинський був освіченою людиною, володів кількома іноземними мовами (латинською, німецькою, англійською, французькою, італійсь-

кою), мав показну для того часу бібліотеку. Зберігся її рукописний каталог і список книжок після його смерті, які тепер зберігаються у Центральному державному історичному архіві України у Львові (ф. 78, оп. 1, спр. 2: Inwentarz biblioteki medycznej Andrzeja Krupińskiego. – 24.03.1783 р. – Арк. 1–17; Consignatio librorum post fata... Krupinski Andreae... – 21.07.1789 р. – Арк. 18–27). За документами, бібліотека протомедика налічувала понад 390 одиниць зберігання. Для тих часів це була значна приватна книгозбірня.

22 грудня 1772 р. декретом австрійської імператриці Марії-Терезії з метою поліпшення медичного обслуговування населення Галичини, розвитку медичної науки і освіти А. Крупинського призначають крайовим протомедиком. 13 січня 1773 р. австрійський уряд своїм рішенням покладає на А. Крупинського і його колег створення у Галичині «Collegium medicum» (Медичного колегіуму), який мав перевіряти лікарні, аптеки, всіх, хто надавав медичну допомогу, та організувати навчання медицини [1, с. 28]. Вже через кілька місяців А. Крупинський подає до Відня доповідну записку – «меморіал», з низкою пропозицій щодо організації охорони здоров'я у новому намісництві, зокрема про створення там медичної школи. Крім того, він складає докладний звіт про стан охорони здоров'я в Галичині, в якому змальовує сумний медико-санітарний стан намісництва.

У той час у Львові і провінції дуже часто виникали епідемії червеного та висипного тифів, ди-

зентерії, віспи, холери і навіть чуми; широко розповсюджені були малярія, сифіліс та туберкульоз. Санітарний стан Львова бажав кращого: панувала антисанітарія. У місті приблизно на 20–25 тис. людності працювало 6 лікарів – два французи, два поляки, чех і італієць [1, с. 29]. З них, лише французи мали дипломи лікарів. Кількість цирульників-майстрів сягала 22 осіб. У провінції приблизно на 2 мільйони людності було лише сім лікарів. З них мали лікарські дипломи два євреї, один поляк і один німець [7, с. 53].

У своєму «меморіалі» А. Крупинський порушив питання про негайне створення у Львові медичної школи з підготовки лікарів, хірургів, цирульників, акушерок, аптекарів для всього намісництва. Він прагнув створити нормальний медичний факультет у Львівському університеті і пропонував організувати медичну школу за зразком віденської, призначивши для неї постійних професорів з відповідною платнею, привілеями, заснувавши при школі ботанічний город, хімічну лабораторію, прозекторську, шпиталь для клінічного спостереження і лікування хворих. Це був досить прогресивний проект, якщо врахувати, що на той час клінічне навчання медицини мало місце тільки у Відні, Лейдені та ще кількох європейських університетах [7, с. 54]. А. Крупинський пропонував провадити навчання у школі не офіційною латинською, а польською мовою, яка була зрозумілою для широких мас людей. Окрім того, він пропонував організувати у Львові спеціальний вишкіл акушерок із місцевих бабусь-повитух, для чого він просив центральний уряд виділити необхідні кошти і прислати з Відня висококваліфікованих акушерок.

Стараннями протомедика медична школа «Collegium Medicum» була створена, хоча й не така, про яку мріяв її засновник. Вона не мала права видавати дипломи лікарів, термін навчання був порівняно коротким – два роки. 1 жовтня 1773 р. відбулося урочисте відкриття «Collegium Medicum». На школу австрійським урядом покладалась функція державного управління медико-санітарною справою на теренах Галичини. Викладання у Колегіумі провадилося польською і німецькою мовами. На першому році навчання викладали анатомію, загальну патологію, загальну та спеціальну хірургію, фармакологію та рецептуру, на другому – клінічну медицину, спеціальну терапію, хірургію, десмургію та акушерство. Проводилися також заняття біля ліжка хворого. Читалися у медичному закладі також філософія і теологія. За даними Державного архіву Львівської області, у

1776–1777 рр. у Колегіумі навчалось 37 осіб, у 1777–1784 рр. кількість слухачів зросла до 100 осіб [2, с. 89]. Спудеї Колегіуму перебували на повному утриманні землевласників, які надсилали їх на навчання, кошти надходили з губернаторського фонду. Серед слухачів були українці, поляки, австрійці, німці, чехи, угорці, італійці, французи. «Collegium Medicum» проіснував 11 років, аж до відкриття медичного факультету Львівського університету. Він відіграв важливу роль у підготовці медичних кадрів у Західній Україні. У новоствореній медичній школі А. Крупинський викладав анатомію, акушерство, курс загальної патології і терапію. Ним були організовані перші курси з основ медицини для цирульників і акушерок. Ці курси відвідувало 78 осіб.

Крім адміністративної, організаційної, викладацької праці, А. Крупинський займався і науковою роботою. Він написав трактат про гострі гарячки, вивчав цілющі властивості українського курорту Шкло, окрему працю присвятив вивченню властивостей мінеральної води у с. Козин, джерело якої знаходилося у Кременецькому повіті Волинського воєводства і належало Тарновським. У 1787 р. конарський і ленчицький каштелян Ян Амор Тарновський приймав у своєму палаці у Козині польського короля Станіслава Августа Понятовського, який їхав до Канева на зустріч із російською імператрицею Катериною II [18, с. 553]. Як зазначено на титульному аркуші видання, Я. Тарновський долучився до видання названої праці А. Крупинського.

Але найбільше значення, як вважають фахівці, мали дві його праці: «Opisanie chorob powszechniejszych...» (Опис найпоширеніших хвороб...) та «Splanchnologia...» (Спланхнологія або наука про внутрішні органи людського тіла). «Опис хвороб...» був одним із перших друкованих підручників медицини в Україні. Він адресувався хірургам, акушеркам та цирульникам, які навчалися у «Collegium Medicum». Сам обсяг праці показує, що це було не абияким явищем у медичній літературі. У ньому автор систематизував тогочасні знання з анатомії, фізіології людини, дав опис відомих тоді хвороб, досить докладно описав методи їх лікування. В кінці книги було вміщено реєстр лікарських рослин, медикаментів, додано покажчики. Видання має гравійовані анатомічні таблиці, виконані А. Гочемським, складені на основі таблиць німецького анатома Йоганна Адама Кульмуса (1689–1745) «Anatomica Tabellen» (1769). Книгу прикрашає портрет А. Крупинського різця А. Гочемського. Впродовж XVIII–XIX ст. ця праця користувалася великою популярністю серед українців і була тривалий час май-

же єдиним, більш менш науковим, підручником для тодішніх хірургів і цирульників [7, с. 56].

Бібліографії відома ціла низка друкованих праць А. Крупинського. Їх можна умовно об'єднати у серію «Анатомія», що складається з п'яти частин – п'яти окремих видань: *Osteologia lub nauka o kościach ciała człowieka*: Cz. 1. Lwów: W Drukarni Antoniego Pillera, 1774. 348 s. [3, № 2744; 15, s. 301–302]; *Splanchnologia lub nauka o trzewach w ciele człowieczym się znajdujących z przydatkiem wykładów fizyologicznych*: Cz. 2. Lwów: W Drukarni Antoniego Pillera, 1775. 348 s. [3, № 2785; 15, s. 302]; *Nauka o naczyniach w ciele człowieczym się znajdujących*: Cz. 3. Lwów: W Drukarni Antoniego Pillera, 1776. s. [3, № 2837; 15, s. 302]; *Nauka o myszkach u ścięgnach*: Cz. 4. Lwów: W Drukarni Antoniego Pillera, 1777. s. [3, № 2888; 15, s. 302]; *Opisanie chorob powszechniejszych, ich leczenia y osobliwszych uwag*: Cz. 5. Lwów: W Drukarni Antoniego Pillera, 1775. 1324 s. [3, № 2784; 15, s. 302]. Всі вони побачили світ у львівській друкарні Антона Піллера. Тут також було надруковано трактат А. Крупинського про гострі гарячки: *Tractatus I De febribus auctis*. Lwów: W Drukarni A. Pillera, 1774 [3, № 2745; 15, s. 303]. У друкарні Почаївського Свято-Успенського монастиря готувалася до публікації праця про джерело мінеральних вод у Козині: *Wiadomość o rósciekach w powierzchności... Poczajów*, 1782 [3, № 3146]. Про значущість для медичної освіти п'яти частин підручника з «анатомічної серії» А. Крупинського, пише польський дослідник В. Шумовський. Він, до речі, відзначає, що була написана і віддана до друку й шоста частина цієї серії, але сліди її загубилися, вочевидь праця було втрачено [20, s. 235, 246–269].

У своїй монографії про українське книгодрукування Ярослав Ісаєвич, аналізуючи тематику видань, що побачили світ в українських друкарнях у XVII–XVIII ст., оглядово згадує праці А. Крупинського [4, с. 332].

Андрій Крупинський рано пішов із життя, у 39 років, не завершивши свої масштабні плани. Залишається нез'ясованим, що обірвало його життєвий шлях у розквіті сил, невідоме і місце його поховання. З А. Крупинським пов'язане ім'я відомого українського гравера Адама Гочемського, який працював у друкарні Почаївського монастиря у 1770–1780-х рр. Стародруки зберегли нам портрет-мідерит доктора медицини, виконаний українським гравером. Митець зобразив лікаря у перуці і камзолі за тогочасною модою, однією рукою він спирається на книгу – символ знань і мудрості, під портретом – картуш із розділеним навпіл по горизонталі полем: у верхній

частині зображено пелікана, який годує пташенят, у нижній – монограма портретованого «АК». Це не є герб А. Крупинського, тут пелікан уособлює Милосердя, яке притаманне фахові лікаря. Наразі, залишається невідомим, який герб мали Крупинські, але дослідники його біографії стверджують, що не Пелікан. Портрет має напис «Andreas Krupinski / Exel. Gub: Leopoliensis Consiliarius / Regnorum Galiciae et Lodomeriae / Proto Medicus». Підпис гравера на портреті відсутній. Ця менша за розмірами версія портрета протомедика прикрашає, як вже зазначалося, львівське видання праці «Opisanie chorob powszechniejszych...» (1775) і почаївське видання праці «Wiadomość o rósciekach w powierzchności...» (1782) [12, с. 322]. А. Гочемський проілюстрував останню працю і краєвидом козинських мінеральних вод у техніці мідериту. Гравюра має назву, подану двома мовами – польською і латинською. Наведено польськомовну назву: «PROSPEKT WOD MINERALNYCH KOZINSKICH W KROLESTWIE POLKIM A WTWIE: WOŁYN: BENDONCYCH». На цій гравюрі-мідериті вміщено підпис гравера: «Adam Goczemski. Sc. Poczajowiae. 1782». Внизу гравюри зображено герб Тарновських Леліва. У фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського зберігається примірник видання «Wiadomości o rósciekach w powierzchności...» з ілюстраціями А. Гочемського у фонді історичного зібрання «Бібліотека польського короля Станіслава Августа Понятовського» (НБУВ, ВІК, шифр: Reg. X. 372). Цілком ймовірно, що перебування короля у маєтку Тарновських спричинилося до появи книжки А. Крупинського у королівській бібліотеці.

У публікаціях Дмитра Ровинського [10, с. 242–243] і Павла Попова [8, с. 32; 9, с. 14] у переліку гравюр, які належать різцю А. Гочемського, не згадуються портрети лікаря, краєвид козинських мінеральних вод та анатомічні таблиці до праці А. Крупинського. Український мистецтвознавець Григорій Логвин у своїй книзі «З глибин. Гравюри українських стародруків XVI–XVIII ст.» відзначив, що гравер, створивши чимало оригінальних гравюр на міді й дереві, маючи широкий діапазон тематики, жанрів і техніки виконання, виконував титульні аркуші, фронтисписи, сюжетні гравюри, ландшафти, оздоблював своїми ілюстраціями не тільки богослужбові, а й світські та наукові видання, наприклад, «перший виданий в Україні лікарський підручник А. Крупинського» [5, с. 108]. Польський мистецтвознавець Едвард Раствацький у своїй праці «Słownik rytowników polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej pracujących» у

переліку робіт гравера вказує портрети лікаря у двох форматах (8°, 4°), гравюри до праці А. Крупинського з анатомії та його ж працю про козинські мінеральні води, не деталізуючи, що то за гравюри [16, s. 116–117]. Польський мистецтвознавець А. Ришкевич у своїй біограмі про А. Гочемського у «Słowniku artystów polskich i obcych» згадує портрет А. Крупинського, анатомічні таблиці у виданні «Opisanie chorob powszechniejszych...», проспект козинських мінеральних вод та портрет автора книжки у «Wiadomość o gościekach...» [17, s. 377].

Українські дослідники Ірина Цинковська і Гліб Юхимець у публікації, присвяченій мідним гравірованим дошкам Адама і Йосипа Гочемських, згадують портрет А. Крупинського та анатомічні ілюстрації до його праці. Але гравюра із краєвидом козинських мінеральних вод залишилася без уваги авторів [13, с. 260].

Більша за розміром версія портрета лікаря з підписом «Adam Goczemski Sc. Poczaiowia» походить із 1783–1784 рр. і була опублікована у праці Юзефа Людвіка Берковського «Tablice anatomiczne rycze przez Ad. Goczemskiego» (Краків, 1849) [12, с. 322].

У фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського зберігається два примірники ще однієї праці А. Крупинського: «Tractatus I De febribus auctis», яка має друковану присвяту автора згаданому раніше лейб-медику імператорського двору Антонові Стерху.

Примірник із бібліотеки Волинського ліцею (НБУВ, ВІК, «Нова колекція» бібліотеки Волинського ліцею: шифр: Ст. 821) має на титульному аркуші власницький напис: «[N]. Lernet». Ян Непомук Каласант Лернет (1745–1820) – особа відома своєю освітянською діяльністю і доброчинністю*. Я. Н. К. Лернет мав звання надвірного лікаря, працював лікарем у Волинському воєводстві, був членом Варшавського товариства прихильників наук, короткий час обіймав посаду директора Волинської гімназії, а з 1806 р. і до кінця свого життя – директора училищ Волинської губернії. Він із власних коштів заснував фондуш для утримання чотирьох учнів Волинської гімназії [11, с. 336–343]. Очевидно, згаданий примірник у минулому належав йому і за невстановлених обставин опинився у гімназійній бібліотеці. Другий примірник «Tractatus I De febribus auctis» (НБУВ, ВІК, А.V.X.598) походить із бібліотеки Віленської ме-

дичної академії. Про це свідчить кругла печатка «Bibliotheca Acad. Vilnen.» на титульному аркуші.

Висновки. Пам'ять про невтомого медика, лікаря за покликом серця, непересічну особистість зберігається в Україні і сьогодні. Українські лікарі, дослідники історії української медицини присвячують сторінки своїх публікацій Андрію Крупинському [1, с. 28–29, 216; 2, с. 89; 6, с. 74–75; 7, с. 51, 52–57, 143, 244, 248; 14, с. 73–74]. Від 2015 р. Інститут медсестринства та лабораторної медицини у Львові носить ім'я Андрія Крупинського.

Список бібліографічних посилань

1. Ганіткевич Я. *Історія української медицини в датах та іменах*. Львів, 2004. 368 с.
2. Голяченко О. М., Ганіткевич Я. В. *Історія медицини*. Тернопіль: Лілея, 2004. 246 с.
3. Запаско Я., Ісаєвич Я. *Пам'ятки книжкового мистецтва: каталог стародруків, виданих на Україні*. Кн. 2, ч. 2. Львів: Вища школа, 1984.
4. Ісаєвич Я. *Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми*. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2002. 520 с.
5. Логвин Г. *З глибин. Гравюри українських стародруків XVI–XVIII ст.* Київ: Дніпро, 1990. 489 с. : іл.
6. *Медицина в Україні: видатні лікарі. Кінець XVII – перша половина XIX століть*. Біобібліографічний словник / автори-упорядники: С. М. Булах, М. М. Гайдучок, Л. Б. Долинина та ін. Київ, 1997. Вип. 1. 240 с.
7. Плющ В. *Нариси з історії української медичної науки та освіти. Кн. 1 (від початку української державності до 19 століття)*. Мюнхен, 1970. 342 с.
8. Попов П. *Матеріали до словника українських граверів / Український науковий інститут книгознавства*. Київ, 1926. 137 с.
9. Попов П. *Матеріали до словника українських граверів. Додаток 1 / Український науковий інститут книгознавства*. Київ, 1927. 137 с.
10. Ровинский Д. А. *Подробный словарь русских граверов XVI–XIX вв.* Т. 1: А–І. СПб, 1895. 446 с. : іл.
11. Сейко Н. Доброчинники в системі освіти Волині початку XIX століття: Ян Лернет і Юзеф Август Плілінський. *Волинь – Житомирщина: На пошану професора Володимира Олеговича Сришова*. 2016. Вип. 27. С. 336–343.
12. *Український портрет XVI–XVIII століть / автори-укладачі Галина Білик, Лариса Членова*. Київ, 2005.
13. Цинковська І., Юхимець Г. Мідні гравіровані дошки Адама та Йосипа Гочемських у фондах НБУВ. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2006. Вип. 16. С. 259–272.
14. Ціборовський О. *На варті здоров'я: історія становлення соціальної медицини і охорони громадського здоров'я в Україні. До сторіччя Українського Лікарського Товариства*. Київ, 2010. 256 с.
15. Estreicher K. *Bibliografia polska*. Kraków, 1905. Т. 20. 436, XXIII s.
16. Rastawiecki E. *Słownik rytoników polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej pracujących*. W Poznanie: W Drukarni J. I. Kraszewskiego, 1886. 311 s.
17. Ryszkiewicz A. Goczemski Adam. *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających: malarze, rzeźbiarze, graficy / PAN*. Warszawa, Wrocław, Gdańsk, 1975. Т. 2: D–G. S. 377–378.

* Про Я. Н. К. Лернета див.: Polski słownik biograficzny. Т. 17. Wrocław, Warszawa, Kraków, 1972. S. 88–89; Русский биографический словарь. Т. 12 / под ред. Н. Д. Чечулина, М. Г. Кудряшова. СПб, 1914. С. 315.

18. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych ziem słowiańskich*. Warszawa, 1883, t. 4, s. 553.

19. Stocki E. Krupiński Andrzej (1744–1783). *Polski słownik biograficzny*. Kraków, 1970. T. 15. S. 407–408.

20. Szumowski W. *Galicja pod względem medycznym za Jędrzeja Krupińskiego pierwszego protomeyka 1772–1783*. Warszawa, 1907. S. 235, 246–269.

References

1. Hanitkevych, Ya. (2004). *Istoria ukraińskiej medycyny w datkach i imenach* [History of Ukrainian medicine in dates and names]. Lviv, Ukraine. [In Ukrainian].

2. Holiachenko, O. M. & Hanitkevich, Ya. V. (2004). *Istoria medycyny* [History of medicine]. Ternopil, Ukraine. [In Ukrainian].

3. Zapasko, Ya. & Isaievych, Ya. (1984). *Pamiętki knyzhkovoho mystetstva*: katalog starodrukiv, vydanykh na Ukraini. Kn. 2, ch. 2 [Monuments of the book-art: catalogue of the old-printed books, published in Ukraine. Book 1, part 2]. Lviv, Ukraine. [In Ukrainian].

4. Isaievych, Ya. (2002). *Ukraińskie knyhovydannia: vytoky, rozvytok, problemy* [Ukrainian book-publishing: beginning, development, problems]. Lviv, Ukraine. [In Ukrainian].

5. Lohvyn, H. (1990). *Z hlybyin. Hraviury ukraińskyykh starodrukiv XVI–XVIII st.* [From the depth. Engravings of Ukrainian old-printed books]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

6. Bulakh, S. M., Haiduchok, M. M., Dolylna, L. B. and others (Comp.) (1997). *Medycyna v Ukraini: vydatni likari. Kinets XVIII-persha polovyna XIX stolit.* Biobibliografichnyi slovnyk [Medicine in Ukraine: prominent physicians. The end of the XVIII-th-the first part of the XIX-th centuries]. (Issue 1). Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

7. Plushch, V. (1970). *Narysy z istorii ukraińskoi medychnoi nauky ta osvity. Kn. 1 (vid pochatku ukraińskoi derzhanosti do 19 stolitya)* [Essays of the history of Ukrainian medical science and education. P. 1 (from the beginning of Ukrainian State up to the 19th century)]. München, Germany. [In Ukrainian].

8. Popov, P. (1926). *Materialy do slovnyka ukraińskyykh hraveriv* [Materials for the dictionary of Ukrainian engravers]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

9. Popov, P. (1927). *Materialy do slovnyka ukraińskyykh hraveriv. Dodatok 1* [Materials for the dictionary of Ukrainian engravers. Annex 1]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

10. Rovinskii, D. A. (1895). *Podrobnyi slovar russkikh graverov XVI–XIX vv.* T. 1. [Detailed dictionary of Russian engravers XVI–XIX centuries]. (Vol. 1). Saint-Petersburg, Russia. [In Russian].

11. Seiko, N. (2016). Dobrochynnyky v systemi osvity Volyni pochatku XIX stolittia: Yan Lernet i Yuzef Illinskii [Charity in the educational system of Volyn at the beginning of the XIXth century]. *Volyn – Zhytomyrshchyna: Na poshanu profesora Bolodymyra Olehovycha Yershova*, 27, 336–343. [In Ukrainian].

12. Bilyk, H. & Chlenova, L. (Comp.) (2005). *Ukraińskyy portret XVI–XVIII stolit* [Ukrainian portrait of the XVIth–XVIIIth centuries]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

13. Tsynkova, I. & Yukhymets, H. (2006). Midni hravirovani doshky Adama ta Yosypa Hochemskyykh u fondakh NBUV [Copper-plate engravings by Adam et Josef Gochemski]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 16, 259–272. [In Ukrainian].

14. Tsiborovskyy, O. (2010). *Na varti zdorovia: istoriia stanovlenia sotsialnoi medycyny i okhorony hromadskoho zdorovia v Ukraini* [On guard of health: the History of the formation of social medicine and public health service in Ukraine]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

15. Estreicher, K. (1905). *Bibliografia polska* [Polish bibliography]. (Vol. 20). Krakow, Poland. [In Polish].

16. Rastawiecki, E. (1886). *Słownik rytowników polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej pracujących* [Dictionary of Polish engravers who lived in Poland or worked in it]. Poznan, Poland. [In Polish].

17. Ryszkiewicz, A. (1975). Goczemski Adam [Gochemski Adam]. *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających: malarze, rzeźbiarze, graficy.* (Vol. 2, pp. 377–378). Warsaw; Wrocław; Gdansk, Poland. [In Polish].

18. (1883). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych ziem słowiańskich* [Geographical dictionary of the Polish Kingdom and others slavonic lands]. (Vol. 4, p. 553). Warsaw, Poland. [In Polish].

19. Stocki, E. (1970). Krupiński Andrzej (1744–1783) [Krupinski Andjey]. *Polski słownik biograficzny.* (Vol. 15, pp. 407–408). Krakow, Poland. [In Polish].

20. Szumowski, W. (1907). *Galicja pod względem medycznym za Jędrzeja Krupińskiego pierwszego protomeyka 1772–1783* [Galicia from medical point of view in the years of the first head physician Andrew Krupinski 1772–1783] (pp. 235, 246–269). Warsaw, Poland. [In Polish].

Iryna Tsiborovska-Rymarovych,

PhD (History), Senior Research Fellow, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5025-0767>, Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

HEAD PHYSICIAN OF THE KINGDOM OF GALICIA AND LODOMERIA ANDREW KRUPINSKI: HIS PROFESSIONAL ACTIVITY AND PUBLISHED

The aim of the paper is to present A. Krupinski's place in the history of Ukrainian medicine and to give the source analysis for copies of his printed works from the fonds of Vernadsky National Library of Ukraine. Research is based on the published sources of medicine history and original old-printed works by A. Krupinski in the collections of Vernadsky National Library of Ukraine. **Results.** New facts give the information about the spreading of A. Krupinski's works and profoundly open the fonds of Vernadsky National Library of Ukraine. The article is devoted to Andrew Krupinski (11.11.1744–27.04.1783), the Head physician of the Kingdom of Galicia and Lodomeria. His professional activity in the organization of public health service in Galicia and medical education, his medical works are in the focus of publication. A. Krupinski was born in Galicia in the noble family. He graduated from Wien University with the doctor's degree and was appointed on the post of the Head physician of the Kingdom of Galicia and Lodomeria. His works played an important role in the dissemination of medical knowledge over Ukrainian territory. He was the author of the 7th medical works, 6 of them were published in Lviv, in press-house of Anton Piller and other one – in the press-house of Pochaiv monastery. In 1773 A. Krupinski founded in Lviv «Collegium Medicum», the medical school which trained to be physicians, surgeons, obstetricians and apothecaries. The book-science characteristic his works' copies, their decoration by A. Gochemski's engravings are presented. There are two copies of «Tractatus I De febribus auctis» (Lviv, 1774) and one copy of «Wiadomość o rósceiach w powierzchności...» (Pochaiv, 1782) by A. Krupinski in the fonds of Vernadsky National Library of Ukraine.

Keywords: Andrew Krupinski, history of Ukrainian medicine, medical old-printed books, Adam Gochemski.

Vernadsky National Library of Ukraine
3, Holosiivskiy ave., Kyiv, 03039, Ukraine
e-mail: ciborirena@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 3.12.2020.